

**REKABETİN KORUNMASI HAKKINDA KANUNDA DEĞİŞİKLİK
YAPILMASINA DAİR KANUN TASARISI,
TBMM SANAYİ, TİCARET, ENERJİ, TABİİ KAYNAKLAR, BİLGİ VE
TEKNOLOJİ KOMİSYONU**

18 ŞUBAT 2014

**Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji
Komisyonu'nun Değerli Başkanı ve Üyeleri,**

Kurum ve Kuruluşlarımızın Değerli Temsilcileri,

Değerli Basın Mensupları;

“Rekabetin Korunması Hakkında Kanun’da Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı” 23 Ocak 2014 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi’ne sunuldu.

Tasarı, Meclis Başkanlığınca esas komisyon olarak Komisyonumuza, tali komisyon olarak ise Avrupa Birliği Uyum, Plan ve Bütçe, Adalet ve Anayasa Komisyonlarına sevk edildi.

Kanun Tasarısının İhtisas Komisyonlarında görüşülmesinden önce, TBMM’de temsil edilen tüm siyasi parti grupları Bakanlığımızca bilgilendirildi.

Kanun Tasarısı hakkındaki görüş ve öneriler alınarak, işbirliği ve uzlaşma zemininin oluşmasına çalışıldı.

Tasarı, geçen hafta Avrupa Birliği Uyum Komisyonu’nda görüşüldü.

Bu toplantılar boyunca Tasarı hakkında yazılı veya sözlü olarak iletilen görüş ve öneriler Bakanlığımızca dikkatle değerlendirildi.

Bu önerilerin bir bölümü ile ilgili olarak da Komisyonumuzun takdirlerine sunulmak üzere gerekli hazırlıklar yapıldı.

KANUNİ DÜZENLEMİYİ GEREKLİ KILAN NEDENLER

Bu kanuni düzenlemeyi gerekli kılan nedenler nelerdir?

4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun, 13 Aralık 1994 tarihli Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Ancak, Ülkemizde rekabet hukuku kurallarının uygulanmasına, Rekabet Kurumu’nun teşkilatının oluşturulduğu 5 Kasım 1997 tarihinden itibaren başlamıştır.

Rekabet hukuku mevzuatımız esas itibarıyla Avrupa Birliği rekabet hukukunun temel ilkeleri üzerine inşa edilmiştir.

Rekabet Politikası, Avrupa Birliği ile müzakereler kapsamındaki fasıl başlıklarından biridir.

2000’li yılların başından itibaren mehz Avrupa Birliği rekabet hukukunda son derece önemli gelişmeler ve köklü değişiklikler olmuştur.

Bu değişiklikleri 2 ana başlık altında özetlemek mümkündür:

1. 1 Mayıs 2004 tarihinde yürürlüğe giren reform paketinin en önemli ayağını oluşturan ve 17 sayılı “Konsey Uygulama Tüzüğu”nü yürürlükten kaldıran 1/2003 sayılı “Konsey Uygulama Tüzüğu” ile usule ilişkin reform niteliğinde değişiklikler yapılmıştır.

Bu değişikliklerle;

- Bildirim sistemi kaldırılarak kaynakların öncelikli alanlara yönlendirilmesi amaçlanmış,
- Yerinde inceleme yetkileri güçlendirilmiş,
- Usule ilişkin cezaların ciroya oranlı belirlenmesi öngörölmüş ve
- Taahhüt müessesesi gibi ihlale son verilmesinin alternatif yolları geliştirilmiştir.

2. 139/2004 sayılı “Konsey Birleşme Tüzüğu”nde ise, yoğunlaşmaların denetiminde yeni değerlendirme testi benimsenmiş, bildirim, süre ve tarafların haklarına ilişkin yeni usul kuralları getirilmiştir.

Avrupa Birliği mevzuatında yapılan söz konusu değişikliklerin Avrupa Birliği’ne üyelik müzakereleri bakımından dikkate alınması gerekmektedir.

Bunun yanında, OECD tarafından hazırlanan “Türkiye Rekabet Hukuku ve Politikası Gözden Geçirme Raporu”nda, 4054 sayılı Kanun hakkında değişiklik önerilerine yer verilmiştir.

Ayrıca 9. Kalkınma Planı Çalışmaları bünyesinde oluşturulan “Rekabet Hukuku ve Politikaları Özel İhtisas Komisyonu Raporu”nda da, aynı konularda tespit ve öneriler bulunmaktadır.

Rekabet hukuku, iktisadi hayatı düzenleyen kurallar içerdii için ekonominin hukukudur.

Rekabet, piyasa ekonomilerinin temelini oluşturur, olmazsa olmazdır.

Rekabet hukuku, ekonomi ile olan bu yakın ilişkisi sebebiyle durağan olmayıp dinamik bir süreç olarak değerlendirilmeye ihtiyaç duymaktadır.

Söz konusu dinamizm, yerleşik tüm değerleri ve kazanımları kısa sürede önemsiz bir hale getirebilmektedir.

Bu sakıncayı bertaraf edebilmek için öncelikle değişen ve gelişen rekabet sürecinin bileşenleri doğru biçimde tespit edilmelidir.

Rekabet Kanunu'nun Ülkemizde uygulanmaya başlanmasından sonra kazandığımız tecrübeler; daha etkili bir rekabet hukuku sistemine yönelik bazı yapısal değişiklikleri ve yeni hukuki müesseseleri gerekli kılmaktadır.

KANUN TASARISINA İLİŞKİN HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

Bu bağlamda, 4054 sayılı Kanunda köklü değişiklikler içeren "Rekabetin Korunması Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı" hazırlanmıştır.

60. Hükümet döneminde Bakanlar Kurulunca 31 Temmuz 2008'de TBMM'ye sunulmuş ve Meclis Başkanlığı tarafından esas komisyon olarak Komisyonunuza sevk edilmiştir.

Komisyonunuzca oluşturulan Alt Komisyon, Tasarayı ayrıntılı olarak görüşmüş ve Tasarıya ilişkin raporunu sunmuştur.

Ancak Tasarı, Komisyonunuzda görüşülemeyen yasama dönemi sona ermiş ve 2011 yılında kadük olmuştur.

Anayasa Mahkemesi'nin 12 Temmuz 2013 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan 2013/72 sayılı kararı ile;

4054 sayılı Kanun'un 34'üncü maddesinin ikinci fıkrasının "**Kurul, ihtiyaca uygun kuruluş ve kadro statülerinin düzenlenmesinde serbesttir. Kadroların iptali ve ihdası Kurulca yapılır.**" şeklindeki ikinci ve üçüncü cümleleri Anayasaya aykırı bulunarak iptal edilmiştir.

Buna göre Kurumun hizmet birimlerine, bunların görev ve yetkileri ile Kurumun personel, kadro unvanları, dereceleri ve sayılarına ilişkin temel ilkelerin ve çerçevenin kanunla düzenlenmesi zorunluluğu doğmuştur.

Bu çerçevede, 38 maddeden oluşan yeni Kanun Tasarısı hazırlanmış ve Bakanlar Kurulu tarafından uygun görülerek Meclis'e sevk edilmiştir.

Bu Kanun Tasarısında, 2008 yılında TBMM'ye sevk edilen ilk Kanun Tasarısı ile söz konusu Tasarıya ilişkin Alt Komisyon Raporu esas alınmıştır.

Özellikle rekabet hukuku ve politikasına ilişkin maddelerde **Alt Komisyon tarafından benimsenen maddeler özenle korunmuştur.**

Bununla birlikte süreç içerisinde ortaya çıkan zorunluluklar ve ihtiyaçlar doğrultusunda bazı kısmi değişiklikler ve ilaveler yapılmıştır.

KANUN TASARISININ HEDEFLERİ

4054 sayılı Kanunda yapılması öngörülen değişikliklerin hedefleri şunlardır:

- Kanunun daha açık ve anlaşılır hale getirilmesi,

- Teşebbüsler açısından hukuki belirliliğin artırılması,
- Bürokrasinin azaltılması,
- Ön araştırma ve soruşturmalar açısından usul ekonomisinin sağlanması,
- Kurum kaynaklarının ciddi rekabet ihlallerine yönlendirilmesine imkân tanınması,
- Avrupa Birliği rekabet hukukuna uyum,
- Serbest piyasa ekonomisinin güçlü olduğu ülkelerdeki rekabet hukuku uygulamalarından iyi uygulamaların örnek alınmasıdır.

Bu Kanun Tasarısının yasalaşması sonucunda elde edilecek kazanımları ise şöyle özetleyebiliriz:

- Avrupa Birliği ve gelişmiş ülke uygulamalarına paralel olarak, üretimde ve kaynak dağılımında etkinlik sağlamak;
- Bu suretle iktisadi refahı artırmak için mal ve hizmet piyasalarında rekabeti korumak ve geliştirmek üzere daha etkili bir rekabet hukuku sistemini ülkemizde yerleştirmek.

KANUN TASARISININ GETİRDİKLERİ

Kanun Tasarısı neler getiriyor diye baktığımızda, bunları iki ana başlık altında değerlendirmek mümkündür.

Birincisi Rekabet Hukuku ve politikasına getirilen yenilikler ve değişiklikler;

İkincisi ise Rekabet Kurumu'nun idari yapısına ve işleyişine yönelik olarak getirilen yenilikler ve değişikliklerdir.

A) Öncelikle, rekabet hukuku ve politikasına yönelik olarak getirilen yeniliklere ve yapılan değişikliklere genel hatları ile bakmak istiyorum:

1- Piyasalara önemli etkisi olmayan anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birliği kararlarının soruşturma konusu yapılmamasına yönelik esneklik tanınmasını sağlayan ve Avrupa Birliği rekabet hukukunda da yer alan **ihmal edilebilir kısıtlamalar** (*de minimis*) uygulaması öngörülerek, Kurum kaynaklarının ciddi rekabet ihlallerine yönlendirilmesine imkân sağlanmaktadır.

2- Kanunun daha açık ve anlaşılır hale getirilmesi amacıyla;

- **Muafiyet** hakkındaki hükümler bir araya getirilmekte;
- Muafiyetin verilmesi, şarta bağlanması ya da geri alınması yeniden düzenlenmekte,

- Bazı anlaşmaların grup muafiyeti kapsamı dışına çıkarılabilmesine yönelik düzenleme yapılmaktadır.

3- “Birleşme ve devralma” kavramı; dünya uygulamalarında ve Avrupa Birliği mevzuatında olduğu gibi **yoğunlaşma** olarak değiştirilerek, yoğunlaşmaların denetimine yönelik usul hükümleri bir araya getirilmektedir.

Bu bağlamda;

- Yoğunlaşma işlemleri tanımlanarak ortak girişimlerin hukuki durumu netleştirilmekte,
- Yoğunlaşma işlemleri bakımından soruşturma prosedürünün uygulamasına son verilerek, tek aşamalı ve tamamen soruşturma prosedüründen ayrı bir sistem benimsenmekte,
- İnceleme süresi 30 işgünü veya azami 4 ay (özelleştirmeler hariç) olarak belirlenmekte,
- Verilecek taahhütler çerçevesinde şartlı izin mümkün kılınmakta,
- İzin kararının geri alınabilmesine imkân tanınmakta,
- Yoğunlaşma işlemleri hakkında Kurul tarafından yasaklama kararı alınmadan önce taraflara görüş bildirme imkânı tanınarak tarafların hakları güçlendirilmekte,
- Yoğunlaşmaların değerlendirilmesi bakımından, Avrupa Birliği tarafından 139/2004 sayılı Birleşme Tüzüğünde benimsenen; hâkim durumun oluşturulması ya da güçlendirilmesini de içine alan rekabetin önemli ölçüde azaltılmasına ilişkin yeni test esas alınmaktadır.

4- Gerek Avrupa Birliği gerekse dünya uygulamalarında rekabet otoritelerinin en önemli görevlerinden biri sayılan **rekabet savunuculuğu müessesesi Türk Rekabet Hukuku uygulamasında yasal zemine oturtulmaktadır.**

Bu suretle **Rekabet İstişare Konseyi** teşekkül edilmektedir.

Konseyin görevleri özetle şöyledir:

- a) İlgili kamu kurumları ve sivil kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyonu sağlamak,
- b) Ortak politika önerilerinde bulunmak ve
- c) Rekabetçi ortamı etkileyebilecek konulara ilişkin görüş bildirmek.

5- Kurulun en önemli yetkilerinden olan bilgi isteme ve yerinde inceleme yetkilerinin kapsamı netleştirilmektedir.

6- Kanunda yer alan bazı şekli yükümlülöklere aykırı davranılması halinde verilecek idari para cezalarının belirlenmesinde, eylemin niteliğine göre Kurula takdir hakkı verilmesi suretiyle ölçüsüz ve hakkaniyete uymayan cezaların önüne geçilebilmesi için, ceza miktarının tayinine ilişkin hükümler cironun «**binde birine kadar**» ve «**binde beşine kadar**» şeklinde düzenlenmektedir.

7- Rekabet soruşturmalarının hızlı ve etkin bir şekilde sonuçlandırılmasını, bu suretle rekabet ihlallerinin en kısa sürede sona erdirilmesini ve ayrıca kamu kaynaklarından tasarruf edilmesini sağlamak amacıyla AB uygulamalarına paralel olarak **uzlaşma** ve **taahhüt** müesseseleri öngörülmektedir:

▪ **Uzlaşma** müessesesi ile; hakkında soruşturma başlatılan ve yasaya aykırı eylemini kabul edenler hakkında, idari para cezasında kısmi indirim yapılarak; soruşturma ve yargılama süreçlerini sona erdirerek, rekabet düzeninin derhal eski hale getirilmesini sağlamak ve idari-adli mercilerin kaynaklarından tasarruf amaçlanmaktadır.

▪ **Taahhüt** müessesesi ile; yürütölmekte olan bir ön araştırma ya da soruşturmada, rekabet sorunlarını giderecek taahhüt verilmesi ve bu taahhüdün Kurulca yeterli bulunması durumunda, soruşturma açılmaması veya açılmış olan bir soruşturmanın sonlandırılabilmesi imkânı getirilmektedir.

8- Ön araştırma ve soruşturma süreleri yeniden düzenlenerek soruşturmaların daha kısa sürelerde sonuçlandırılması öngörülmektedir.

9- Şikâyetçi hakları açıkça belirlenmektedir.

10- Muhatapların savunma ve dosyaya giriş hakları yeniden düzenlenmektedir.

11- Sözlü savunma toplantısı usulü belirginleştirilmektedir.

12- Rekabet ihlali incelemelerine ilişkin Kurul kararlarının yazım süresi açıklığa kavuşturulmaktadır.

13- Ön araştırma ve soruşturmalarda dosyaya giriş hakkının kimler tarafından hangi aşamalarda ve kapsamda kullanılabileceği düzenlenmektedir.

14- Nihai kararla birlikte, ihlale son verilmesine yönelik yapısal tedbirler alınabilmesi öngörülmektedir.

15- Rekabet ihlallerinin özel hukuk alanındaki yansımalarını düzenleyen maddelerde esaslı değişiklikler yapılmaktadır. Bunlar:

a) Rekabet ihlalinin bir hukuki işlemle ilişkili olduğu hallerde, bu hukuki işleme yönelik geçersizlik yaptırımına 4'üncü madde yanında 6 ve 7'nci maddelerin ihlalleri de dâhil edilmekte,

b) Kanunun 4'üncü ve 6'ncı maddelerinin yanında 7'nci maddesi kapsamındaki ihlallerden zarar görenlerin de tazminat ve ihlalin engellenmesini talep edebilmesine imkân tanınmakta,

c) Tazminat davalarında zararın esas alınması benimsenerek, ihlali gerçekleştirenin kastı veya ağır ihmali halinde, uğranılan maddi zararın üç katına kadar tazminata hükmedilebilmesi imkânı getirilmekte ve hâkime tazminat miktarının belirlenmesi konusunda takdir yetkisi tanınmakta,

d) Kurumla aktif işbirliği yaparak ceza bağışıklığından veya indiriminden yararlanan teşebbüs ya da teşebbüs birlikleri bakımından ise, hükmedilecek tazminatın uğranılan zararı aşmayacağı hükme bağlanmaktadır.

Böylece teşebbüsleri pişmanlık programından yararlanmaktan caydırmamak ve pişmanlık uygulamasının etkinliğini artırmak amaçlanmaktadır.

B) Kanun Tasarısı ile Rekabet Kurumu'nun idari yapısına ve işleyişine yönelik olarak getirilen yenilikler ve yapılan değişiklikler genel hatları ile şöyledir:

1- Anayasa Mahkemesinin 2013/72 sayılı kararı göz önüne alınarak; Kurumun hizmet birimleri, bunların görev ve yetkileri ile Kurum personelinin statüleri, kadro unvanları ve dereceleri, mali ve sosyal hakları ile emeklilik hakları tanımlanarak, bunlara ilişkin temel ilkelerin yasal çerçevesi belirlenmektedir.

2- Mevcut personelin yeniden atandıkları veya atanmış sayılacakları kadro unvanları, dereceleri ile personelin mali ve sosyal haklar açısından kazanılmış hakları korunmaktadır.

3- 27 Haziran 1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'de yapılan değişiklikler neticesinde, tüm düzenleyici ve denetleyici kurumların Kurul Başkan ve üyeleri ile personelinin mali ve sosyal hakları aynı usul ve esaslara tabi kılındığından, bu değişikliğe paralel şekilde düzenlemeler getirilmektedir.

4- Kurul üyeliğinin görev süresi ve kapsamındaki belirsizlikleri ortadan kaldırmak amacıyla;

- En fazla 2 kez atanabilme kuralı getirilmekte,
- Kurul üyelerinin görev sırasında yapabilecekleri işler açıklığa kavuşturulmakta,
- Görev süresi bitiminden itibaren 2 yıl süre ile Kuruma karşı iş yapma yasağı getirilmektedir.

5- Kurul ve Başkanlığın görev ve yetkileri revize edilmektedir.

- İdari ve mali konulardaki görev ve yetkilerin bir kısmı Başkanlığa devredilmekte;
- Bu suretle Kurulun asli görev alanı olan rekabet hukuku ve politikasına ilişkin konulara yönelmesi, hizmet birimlerinin ise Başkanlıkça daha etkin yönetilebilmesi amaçlanmaktadır.

6- Kurul Başkan ve üyeleri ile Kurum personelinin, görevleri nedeniyle işledikleri ve kendilerine karşı işlenen suçlar bakımından Devlet memuru sayılacakları, bu bağlamda cezai ve hukuki sorumluluğuna ilişkin olarak 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 104'üncü maddesinin kıyasen uygulanması düzenlenmektedir.

Değerli Başkan ve Üyeler,

Kurum ve Kuruluşlarımızın Değerli Temsilcileri;

Yapacağınız her türlü yapıcı eleştiri, katkı ve yorumlarınızdan dolayı şimdiden teşekkür ederim.

Ülkemiz ekonomisine, iktisadi teşebbüslerimize ve her şeyden önce de tüketicilere önemli katkılar öngören ve sosyal refahın artışına fayda sağlayacak bu önemli Tasarının hazırlanmasında ve yasalaşmasına ilişkin süreçte katkı veren herkese teşekkür ediyor;

Sizleri saygıyla selamlıyorum.